

پرواز والیبال ایران بسوی المپیک

والیبال در واقع خیلی دیر به بازی‌های المپیک پیوست. 30 سال طول کشید تا دوندگی «پل لیوود» رئیس فقید و فرانسوی فدراسیون جهانی نتیجه داد و این رشته جذاب و اکروباتیک از 1964 توکیو المپیک شد و جالب این که از همان ابتدای کار تلاش و تقلای ایرانیان نیز برای راهیابی به بازی‌های 5 قاره جهان آغاز شده، اما به بغضی تاریخی تبدیل شد که حسرت بر دل چند نسل والیبالی ما گذاشت.

جام جم آنلاین: والیبال در واقع خیلی دیر به بازی‌های المپیک پیوست. 30 سال طول کشید تا دوندگی «پل لیوود» رئیس فقید و فرانسوی فدراسیون جهانی نتیجه داد و این رشته جذاب و اکروباتیک از 1964 توکیو المپیک شد و جالب این که از همان ابتدای کار تلاش و تقلای ایرانیان نیز برای راهیابی به بازی‌های 5 قاره جهان آغاز شده، اما به بغضی تاریخی تبدیل شد که حسرت بر دل چند نسل والیبالی ما گذاشت.

نخستین گروهی که رسیدن به قله آرزوها را آغاز کردند سال 1342 (1963 میلادی) در دهلی‌نو دست به کار شدند، آن سال مردانی چون حسن کرد (کاپیتان)، اکبر تنها (پاسور)، محمود مطلق، چنگیز انصاری، محمد همتیار، خسرو گلستانه (هر سه نفر از دار دنیا رفته‌اند)، سیاوش فرخی، فاروق فخرالدینی، بیژن روح‌اللهی، جهانگیر قوام، اکبر قادری و مجتبی مرتضوی بازیکنان تیم ملی را تشکیل می‌دادند و مرحوم حسین جبارزادگان سرمربی تیم ملی بود. ماقوع دیدارهای دهلی‌نو را از زبان اکبر تنها (پاسور اول) بخوانید. در این مسابقات ژاپن به دلیل آن که میزبان المپیک بود، شرکت نکرد و ما به 2 کره شمالی و جنوبی باختیم، اما در مسابقه با هندوستان میزبان‌ها خیلی اعمال نفوذ کردند و بارها امتیازهای بازی را برعکس می‌نوشتند تا ما را شکست بدهند.

آنقدر کارشان زشت بود که حتی روزنامه‌های هندی هم نوشتند: «هند تیم ایران را ناجوانمردانه شکست داد»، اما البته پاکستان و فیلیپین را 3 بر صفر بردیم تا با پیروزی 3 بر 2 بر رژیم صهیونیستی چهارم شویم. آن زمان من و مرتضوی، پاسور تیم ملی بودیم که انگشت مرتضوی شکست و من و چنگیز انصاری پاسور شدیم. من اولین تک‌پاسور تیم ملی بودم که از حق خود در زدن آبشار گذشتم تا چرخ تیم بچرخد. من پاس کوتاه را با همکاری محمود عدل اجرا کردیم و بعد از وی مجتبی مرتضوی و محمود مطلق آبشار کوتاه می‌زدند. مطلق در توپ‌گیری هم عالی بود، اما ستاره تیم ایران مثل همیشه حسن کرد بود.

«تنها» درباره تیم کنونی ایران می‌گوید: من تمرینات آقای ولاسکو را ندیده‌ام، اما در جریان جام جهانی ژاپن متوجه شدم مردی مطلع و قابل اعتماد است، پاسورهای خوبی داریم و من طریقه پاس‌دادن سعید معروف و امیر حسینی را خیلی می‌پسندم، اما اشکال این است که سرویس زیاد خراب می‌کنیم و توپ هم نمی‌گیریم. به هر حال اگر توپ اول سالم به دست پاسورها برسد خیلی از تیم‌های بزرگ دنیا را شکست خواهیم داد. ما در طول تاریخ همیشه بازیکنان مطرحی داشتیم، امروز تدارکات و زندگی اردویی تیم ملی عالی است، قدیم‌ها ما در زمین خاکی امجدیه تمرین می‌کردیم. بعدها که سالن هفت تیر افتتاح شد، خیلی به ما لطف می‌کردند بازیکنان نهار را با هم می‌خوردیم و صبح و عصر تمرین می‌کردیم.

دیگر از مسائلی که این روزها می‌شنویم خبری نیست. یادش به خیر مرحوم جبارزادگان که آن روزگار از نظر علم ورزشی از همه بهتر بود، تاکید داشت که ورزشکار ملی باید ملی‌اندیش باشد.

طلوع والیبال ایران در آسیا

سال 2003 دومین بخت‌آزمایی ایرانیان بود و تیم ملی در توکیو ژاپن قد برافراشت و به افسانه شکست‌ناپذیری ژاپن، کره و... خاتمه داد. آن سال، پارک کی‌وون که تجربه سال‌ها مربیگری‌اش در ایتالیا و کره جنوبی را به ایران آورده بود، کارهای تاکتیکی جدیدی را به ملی‌پوشان ما یاد داد که هنوز هم ملکه ذهن بازیکنان ایرانی است. تیم ملی در حضور 11 هزار تماشاگر، ژاپن را 3 بر 2 شکست داد و ژاپنی‌ها که مارکوس، بازیکن دورگه برزیلی - ژاپنی را هم در ترکیب داشتند مقهور نمایش‌های امیر حسینی، عباس قاسمیان، بهنام محمودی، محمد ترکاشوند، محمد منصوری، علیرضا نادی و پیمان اکبری شد. در تیم ایران، علیرضا بهبودی (پاسور دوم)، فرهاد ظریف و عظیم جزیده (لیبرو)، امیرحسین منظمی و اکبر خداوردی هم بازی می‌کردند. این مسابقات در حقیقت آغاز طلوع والیبال ایران در صحنه آسیا بود، چراکه تیم ملی 3 بر صفر کره جنوبی را شکست داد. الجزایر و استرالیا را 3 بر صفر برد، اما به فرانسه، کانادا و چین 3 بر صفر باخت و از صعود به المپیک بازماند. محمد منصوری، یار سرعتی تیم ملی در آن زمان درباره خاطرات مسابقات انتخابی المپیک می‌گوید: شگفتی‌ساز والیبال ایران از نسل همدوره‌های من آغاز شد و امروز که به گذشته فکر می‌کنم به یاد می‌آورم که چه بازیکنان شجاع و جنگنده‌ای داشتیم که امروز کسی به یاد آنها نیست. ما با انجام یک بازی تدارکاتی با هندوستان و تیم جوانان ایران در تهران راهی ژاپن شدیم. در صورتی که اگر مثل امروز به ما توجه می‌کردند، می‌توانستیم کانادا و فرانسه را مغلوب کنیم. ما در 3 ست با امتیازات 33 بر 31، 26 بر 24 و 25 بر 23 به فرانسه که از قدرت‌های بزرگ آن روزگار بود، باختیم. منصوری درباره تیم کنونی ملی کشورمان می‌گوید: همه بچه‌ها عالی‌اند و تدارکات فدراسیون عالی‌تر، 2 سرعتی‌زن تیم ملی محمد موسوی و علیرضا نادی حرف ندارند و فدراسیون بهترین بازی‌های تدارکاتی را برای تیم ملی در نظر گرفت. در صورتی که در آن دوران سفر به اروپا برای ما رویا بود.

سال 2007 توکیو، ژاپنی‌ها دست‌بردار والیبالیست‌ها نیستند، برای آنها میزبانی مسابقات مهم افتخار است و نشانه سرزندگی این ورزش در عرصه والیبالیست‌هاست. در این دوره زوران گائیچ، مربی سرشناس صربستانی که در کارنامه‌اش قهرمانی المپیک سیدنی می‌درخشید به ایران آمد، اما همه چیز را به هم ریخت و چون خط و خطوط غلط به وی داده بودند، داد همه را درآورد.

این بار تیم ایران به دلیل همراه داشتن یک مربی سرشناس و گرانقیمت که میزان دستمزد نجومی‌اش مورد توجه رسانه‌ها قرار گرفته بود به مثابه طبل تو خالی عمل کرد، چرا که گائیچ پیمان اکبری را روی نیمکت ذخیره‌ها نشاند، ترکاشوند را خط زد و با محمد محمدکاظم، سید محمد موسوی، علیرضا نادری، حمزه زرینی، فرهاد سال‌افزون، سعید معروف، امین معمری، محسن عندلیب، آرشد صادقانی و مجتبی عطار (لیبرو) ره به جایی نبرد و با وجود پیروزی 3 بر صفر مقابل استرالیا و تایلند بقیه مسابقاتش را باخت، حتی مقابل الجزایر که 2 بر صفر جلو بود 3 بر 2 شکست خورد، به ایتالیا 3 بر صفر باخت و در برابر آرژانتین 3 بر یک و ایتالیا و ژاپن و کره جنوبی هم 3 بر یک مغلوب شد و نتوانست صعود کند.

بعد از این مسابقات، موج اعتراض‌ها و انتقادات به سوی فدراسیون محمدرضا داورزنی سرازیر شد و وی که هنوز هم از گائیچ تعریف می‌کند، ناچار شد این مربی پروازی را تغییر دهد. مجتبی عطار لیبروی تیم ملی در آن دوران که دومین دریافت‌کننده مسابقات شد، می‌گوید: من و سعید معروف خیلی خوب بودیم، این را آمار نشان داده است، اما آقای گائیچ هر بازی یک ارنج می‌داد و ترکیب اصلی‌اش معلوم نبود. عطار در مورد خاطرات آن مسابقات افزود: پیش از بازی با ژاپن ما 3 نفر 30 ثانیه دیرتر آمدیم ولی آقای گائیچ به راننده اتوبوس گفت حرکت کن و من، علیرضا نادری و پیمان اکبری با شورت از طریق مترو خودمان را به سالن رساندیم، چرا که آقای مربی حاضر نشده بود 30 ثانیه صبر کند و کاپیتان تیم ملی را هم جا گذاشت.

حالا سفر تیمی دیگر و کارزاری دیگر در پیش است و ما باید پرامیدترین تیم تاریخ را بدرقه کنیم. علیرضا نادری، سرگروه تیم ملی که در 3 دوره مسابقات انتخابی المپیک شرکت کرده است، فارغ از لفاظی‌هایی که در جامعه والیبالیست‌ها رواج پیدا کرده است خیلی منطقی درباره مسابقات پیش‌رو گپ می‌زند. #171می‌دانید که بازیکنان دوسه پست جوان شده‌اند و بازیکن پست 2 و همچنین پست خط‌زن. خب جوانی در میدان‌های بزرگ هم می‌تواند خوب باشد و هم کمی شکنده. رضا قراء در قطر پاسور خیلی خوب ظاهر شد و امیدوارم که امیر غفور هم از بند مصدومیت رهایی پیدا کند و به یاری تیم بشتابد.»

نادی درباره رقابتی تیم ملی می‌گوید: ژاپن و کره در لیگ جهانی آبدیده شده‌اند و ما از بابت کمبود دیدارهای تدارکاتی کمی نگرانیم. بقیه رقابتی ما هم مثل پورتوریکو و لهستان تیم‌هایی با تجربه‌ای هستند. این حرف‌ها در حالی است که سعید معروف، پاسور تیم ملی در بازگشت مجدد با احتیاط بیشتری سخن می‌گوید: از نگاه ما تیم ملی کشورمان با تمام دگرگونی‌هایی که در آن به وجود آمده و مهره‌های موفق‌تری چون امیر حسینی، سیدمهدی بازارگرد و فرهاد نظری افشار را کنار گذاشته است و آرشد کمالوند ستاره لرستانی و بلندبالای تیم ملی مصدوم و خارج گودنشین شده، بیشتر از سایر رقابتی آسیایی و حدود 60 درصد شانس رهایی به بازی‌های لندن را دارد. المپیک از نگاه کارشناسان و عالمان ورزش مریخ والیبالیست‌هاست و ما حدود یک قرن برای پا گذاردن به جولانگاه ستارگان بزرگ کوشش کرده‌ایم و انتظار کشیده‌ایم.

اغفال حریفان

تیم اعزامی کشورمان تغییرات محسوس‌تری در برخی پست‌ها انجام داده است که برای کارشناسان داخلی قابل هضم نمی‌نماید.

اگر ولاسکو مدعی است که با جابه‌جایی مهره‌ها قصد دارد که تیم ایران را از چنبره شناخت و آنالیز رقبا دور سازد، خط زدن امیر حسینی، مهدی بازارگرد و فرهاد نظری افشار سر و صداهایی را در پی داشت، اما در مجموع فدراسیون والیبالیست‌ها به دلیل اعتماد و آفری که به مربی آرژانتینی داشته است ریش و قیچی را به ولاسکو سپرد و ولاسکو نیز جوانانی مانند مجتبی میرزاجانیپور، امیر غفور، پوریا فیاضی و رضا قراء را ترجیح داد و در پست پاسوری نیز سعید معروف را برگزید تا در کنار مهدی مهدوی تیم را تغذیه کند. تیم کنونی با معدل سنی حدود 23 سال سرشار از انگیزه و جنگندگی است و اگر چه تا لحظه پرواز نگران مصدومیت امیر غفور و مجتبی میرزاجانیپور بود، اما همه اعتقاد دارند که ایران می‌تواند با بال‌های پرتوان بازیکنان تا کره مریخ (المپیک) پرواز کند، تیم ملی در پست لیبرو فرهاد ظریف را دارد بازیکن کوتاه قامتی که قدش به زحمت به 170 سانتی‌متر می‌رسد، در کارنامه خود جایزه بهترین لیبروی جام ملت‌های آسیا و نوجوانان جهان سال 2000 (قاهره) را دارد. میانگین قدی تیم ایران حدود 195 سانتی‌متر است. سید محمد موسوی با 203 سانتی‌متر قد و 384 سانتی‌متر در حمله بالاترین پرواز را دارد، اما امیر غفور قطر پاسور کاشانی تیم ملی در زمان دفاع دستش به فضای 333 سانتی‌متری می‌رسد.

اعزام غفور که از ناحیه عضلات کتف به شدت آسیب دیده بود تا روز آخر در پرده ابهام قرار داشت، چرا که پزشکان ایتالیایی به او توصیه کرده بودند 8 هفته با فیزیوتراپی و کشش با کتف مصدومش مدارا کند.

تیم ملی ایران در حقیقت با تفکرات مربیان آرژانتینی و ایتالیایی راهی دیار آفتاب تابان شد. سوای ولاسکو 2 مربی دیگر سی‌چلو (دستیار) و ادواردو (بدن‌ساز) آرژانتینی هستند و پائو گاردینه‌ای از ایتالیا هم آنالیزور تیم ملی است. ولاسکو اعلام کرده است که هیچ مربی ایرانی را روی نیمکت قرار نمی‌دهد، خوب! شاید ایشان معتقدند که می‌توانند بدون مربیان ایرانی گلیم خود را از آب بیرون بکشند، اما این که بعد از جام ملت‌های آسیا در حالی که دست در گردن هموطنش خوان سی‌چلو داشت رو به همسرش که در جایگاه ویژه نشسته بود کرد و بلند گفت: «#171 ما ... توانستیم»

اندر عادات و آداب ولاسکو

خولیو ولاسکو، سرمربی آرژانتینی تیم ملی والیبالی که در پایان قرن بیستم به اتفاق مرحوم ماتسودایرا (ژاپن) و ویچسلاو پلانف (روسیه) مربیان قرن شناخته شدند، عادات و آداب خاصی دارد. او با نگاه جامعه‌شناسانه‌اش از شیوه‌های روانشناختی هم برای تقویت روحیه بازیکنان استفاده می‌کند. وی استاد مسائل ذهنی است و درس روان‌شناسی را بخوبی می‌داند. ولاسکو حتی در کوچه و معابر هم دست از مطالعه نمی‌شوید، او چندی پیش در پارک لاله به تماشای والیبالی بعضی بازیکنان آماتور نشست که تفریحی والیبالی بازی می‌کنند.

ولاسکو شوخی، جدی به مترجمش احمد مساجدی گفت: بعضی از این بازیکنان چنان ضربه دستی دارند که دلم می‌خواهد آنها را به اردوی تیم ملی بکشانم و برای بازیکنان تیم ملی توپ بزنم. ولاسکو هرگز احساس خستگی نمی‌کند و با خمیازه کشیدن مخالف است و زمانی که وارد عرصه تمرینات می‌شود با خود انرژی و خواهندگی را به ارمغان می‌آورد و تک‌تک بازیکنانش را به اسم می‌شناسد و تمام نقاط قوت و ضعف آنها را در مغز خود ضبط کرده است. از شنیدن حرف‌های اضافی بیزار است و تأکید می‌کند که تمام حرف‌ها باید کوتاه و موجز باشد. خولیو ولاسکو حساسیت زیادی به نوشته‌های روزنامه‌های ایرانی دارد و یک نفر برایش تمام مطالب و اخبار را ترجمه می‌کند و برایش ایمیل می‌زند.

روزی که تیم ملی در جام جهانی به چین باخت، خیلی ناراحت بود و حتی یک کلمه با کسی حرف نزد. گهگاهی عصبانی می‌شود که در این گونه مواقع تمام اطرافیانش سکوت می‌کنند، چون می‌دانند این کوه آتشفشان زود فروکش می‌کند. از خبرنگارانی که دنبال حاشیه‌سازی هستند خوشش نمی‌آید.

او به فرستادن صلوات بسیار علاقه دارد و می‌گوید: شنیدن صلوات به من انرژی می‌دهد و خودش نیز همراه با بازیکنان صلوات می‌فرستد. ولاسکو پیش از عزیمت تیم ملی به توکیو یک بار دیگر تأکید کرد که ما در جام ملت‌ها خواستیم و توانستیم و ایرانیان باز هم می‌توانند در جهان والیبالی بدرخشند، ولی بدانند که شانس همیشه یار ما آدم‌ها نیست و آن روی سکه را هم باید دید.

ولاسکو گفت: سورپرایزی دیگر از من به یادگار خواهید داشت و آن، رسیدن به بازی‌های المپیک است، نمی‌دانم بعد از مسابقات انتخابی المپیک در ایران ماندنی هستم یا نه، اما خیلی دوست دارم که در ایران به حرفه مربیگری خودم پایان بدهم.

برنامه بازی‌ها مقدماتی المپیک

جمعه - 12 خرداد: استرالیا - ونزوئلا (6/30)، پورتوریکو - چین (9/00)، ایران - کره جنوبی (11/30)، ژاپن - صربستان (14/35) شنبه - 13 خرداد: استرالیا - پورتوریکو (6/30)، چین - ایران (9/00)، کره جنوبی - صربستان (11/30)، ژاپن - ونزوئلا (14/35) سه شنبه - 16 خرداد: پورتوریکو - ونزوئلا (6/30)، ایران - استرالیا (9/00)، صربستان - چین (11/30)، ژاپن - کره جنوبی (14/35) چهارشنبه - 17 خرداد: پورتوریکو - ایران (6/30)، استرالیا - صربستان (9/00)، ونزوئلا - کره جنوبی (11/30)، ژاپن - چین (14/35) پنجشنبه - 18 خرداد: ایران - ونزوئلا (6/30)، صربستان - پورتوریکو (9/00)، کره جنوبی - چین (11/30)، ژاپن - استرالیا (14/35) شنبه - 20 خرداد: ایران - صربستان (6/30)، ونزوئلا - چین (9/00)، استرالیا - کره جنوبی (11/30)، ژاپن - پورتوریکو (14/35) یکشنبه - 21 خرداد: صربستان - ونزوئلا (6/30)، چین - استرالیا (9/00)، کره جنوبی - پورتوریکو (11/30)، ژاپن - ایران (14/35)

جمشید حمیدی / جام‌جم